

सिप प्रवर्द्धन शुल्क सम्बन्धी कार्यविधि, २०८३

आर्थिक ऐन, २०८३ को दफा १४ ले नेपालमा उपभोक्तालाई सुन,चाँदी तथा तिनका गर गहना र वस्तुहरुको बिक्री गर्दा त्यस्तो बिक्री मूल्यमा सिप प्रवर्द्धन शुल्क लाग्ने व्यवस्था गरे बमोजिम उक्त सिप प्रवर्द्धन शुल्कको प्रशासनलाई सरल र प्रभावकारी बनाउन आर्थिक ऐन, २०८३ को दफा १४ को उपदफा (२) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी आन्तरिक राजस्व विभागले यो कार्यविधि बनाई जारी गरेको छ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ:

(१) यस कार्यविधिको नाम “सिप प्रवर्द्धन शुल्क सम्बन्धी कार्यविधि, २०८३” रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि सम्वत् २०८३ साल साउन १ गतेदेखि प्रारम्भ हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) “ऐन” भन्नाले आर्थिक ऐन, २०८३ सम्झनु पर्छ।

(ख) “कर अधिकृत” भन्नाले नेपाल सरकारले नियुक्त गरेको कर अधिकृत वा प्रमुख कर अधिकृत वा प्रमुख कर प्रशासक सम्झनु पर्छ र सो शब्दले विभागका शाखा अधिकृत, निर्देशक, उपमहानिर्देशक वा कर अधिकृतको अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नेपाल सरकारले तोकेको अन्य कुनै अधिकृतलाई समेत जनाउँछ।

(ग) “कार्यालय” भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ४ बमोजिमको कार्यालय सम्झनु पर्छ।

(घ) “विभाग” भन्नाले आन्तरिक राजस्व विभाग सम्झनु पर्छ।

(ङ) “विवरण” भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिमको कारोबार गर्ने बिक्रेताले पेश गर्नुपर्ने यस कार्यविधिको दफा ६ को उपदफा (घ) बमोजिमको विवरण सम्झनु पर्छ।

(ज) “शुल्क” भन्नाले ऐनको दफा १४ बमोजिम असुल तथा दाखिल गर्नुपर्ने सिप प्रवर्द्धन शुल्क सम्झनु पर्छ।

(ट) “स्थायी लेखा नम्बर” भन्नाले बिक्रेतालाई प्रदान गरिएको स्थायी लेखा नम्बर सम्झनु पर्छ।

(ठ) “बिक्रेता” भन्नाले यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिमको वस्तु बिक्रेता सम्झनु पर्छ।

३. शुल्क लगाउने आधार र दर सम्बन्धी व्यवस्था:

(क) नेपालमा उपभोग हुने देहाय बमोजिमका वस्तु तथा सेवाको देहाय बमोजिम शुन्य दशमलव पाँच प्रतिशतका दरले सिप प्रवर्द्धन शुल्क लगाई असुल गर्नु पर्नेछ:-

अ) सुन वा सुनका गरगहना वा वस्तु अन्तिम उपभोक्तालाई बिक्री गर्दाको बिक्री मूल्यमा,

आ) चाँदी वा चाँदीका गरगहना वा वस्तु अन्तिम उपभोक्तालाई बिक्री गर्दाको बिक्री मूल्यमा।

(ख) उपदफा (क) बमोजिमको सिप प्रवर्द्धन शुल्क देहाय बमोजिमको समयमा असुल गर्नु पर्नेछः-

अ) सुन वा सुनका गरगहना वा वस्तु अन्तिम उपभोक्तालाई विक्री गर्दाका बखत,

आ) चाँदी वा चाँदीका गरगहना वा वस्तु अन्तिम उपभोक्तालाई विक्री गर्दाका बखत।

४. सिप प्रवर्द्धन शुल्क प्रशासन गर्ने निकाय सम्बन्धी व्यवस्था:

शुल्कको प्रशासन सम्बन्धित आन्तरिक राजस्व कार्यालय, मध्यमस्तरीय करदाता कार्यालय, ठूला करदाता कार्यालयले गर्नेछ।

५. दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था:

शुल्क असुल गर्ने र राजस्व खातामा दाखिल गर्ने प्रयोजनको लागि स्थायी लेखा नम्बर लिएको व्यक्तिले सिप प्रवर्द्धन शुल्कको लागि अलग्गै दर्ता गर्नुपर्ने छैन।

६. बीजक, कारोबारको लेखाङ्कन तथा विवरण दाखिल सम्बन्धी व्यवस्था:

यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिम कारोबारको लेखाङ्कन तथा विवरण दाखिल सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) यस कार्यविधि बमोजिमको कारोबार गर्ने व्यक्तिले अनुसूची-१ बमोजिमको ढाँचामा बीजक जारी गर्नुपर्नेछ।

(ख) व्यवसायिक प्रयोजनका लागि व्यवसाय भएको स्थानबाट गरगहना निर्माण गर्ने प्रयोजनको लागि कालीगढकोमा तथा त्यस्तो कालीगढकोबाट व्यवसाय भएको स्थानमा सुन, चाँदी तथा सुनचाँदीका गरगहना वा वस्तु ओसारपसार गर्दा सम्बन्धित कार्यालयको छाप लागेको अनुसूची-२ बमोजिमको चलान साथमा लिएरमात्र ओसारपसार गर्नु पर्नेछ। यसरी गरगहना निर्माण गर्ने कालिगढले अनिवार्य रूपमा स्थायी लेखा नम्बर लिएको हुनुपर्नेछ।

(ग) कारोबारको लेखाङ्कन प्रोदभावी (एक्रयल) आधारमा गर्नु पर्नेछ,

(घ) कारोबारको मासिक विवरण अर्को महिनाको पच्चीस गते भित्र अनुसूची-३ बमोजिमको ढाँचामा सो महिनामा कारोबार गरेको वा नगरेको जे सुकै भए तापनि सम्बन्धित राजस्व कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ, र

(ङ) तोकिएको समयभित्र विवरण पेश नगरेमा ऐनको अनुसूची ६ को दफा ७ बमोजिम लाग्ने सिप प्रवर्द्धन शुल्क रकमको प्रतिदिन शुन्य दशमलव शुन्य पाँच प्रतिशतले हुने रकम वा प्रति विवरण एक हजार रुपैयाँ मध्ये जुन बढी हुन्छ सो रकम थप शुल्क लाग्नेछ।

७. पुरानो सुन, चाँदी तथा सुनचाँदीका गरगहना बिक्री तथा सोबाट नयाँ सुन, चाँदी तथा सुनचाँदीका गरगहना निर्माण सम्बन्धी व्यवस्था:

- क) ग्राहकबाट पुरानो गर गहना खरिद गरी सोही ग्राहकलाई नयाँ गरगहना बिक्री गर्दा पुरानो गरगहनाको तौल बराबरको मूल्यसम्मको गहना बिक्री गरेमा सिप प्रवर्द्धन शुल्क लाग्ने छैन, तर पुरानो तौलमा थप गरी गरगहना बिक्री गरेमा थप भएजतिको सुनचाँदीको मूल्य तथा सम्पूर्ण ज्याला जतिमा सिप प्रवर्द्धन शुल्क असुल गर्नुपर्नेछ।
- (ख) सर्वसाधारणले व्यवसायीलाई सुन, चाँदी तथा सुनचाँदीका गरगहना बिक्री गर्दा बिक्रेताको परिचय खुल्ने नागरिकता वा राष्ट्रिय परिचयपत्र वा सवारी चालक अनुमतिपत्र वा स्था.ले.नं.प्रमाणपत्र वा नेपाल सरकारबाट जारी भएको अन्य कुनै परिचयपत्रको प्रतिलिपि अनिवार्य पेश गर्नु पर्नेछ।
- (ग) माथि यसै दफाको खण्ड (ख) बमोजिम सुन, चाँदी तथा सुनचाँदीका गरगहना बिक्री गर्दा सर्वसाधारणले त्यस्तो वस्तु खरिद गरेको प्रमाण समेत पेश गर्नु पर्नेछ।
- (घ) विदेशबाट ल्याएको सुनचाँदी भएमा सोको प्रमाण पेश गर्नु पर्नेछ।
- (ङ) प्रत्येक व्यवसायले आफ्नो पसलमा अनुसूची-४ मा उल्लेख भए बमोजिमको सूचना पाटी राख्नु पर्नेछ।

८. सिप प्रवर्द्धन शुल्क दाखिल सम्बन्धी व्यवस्था:

- यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिम असुल गरेको शुल्क दाखिल सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:-
- (क) बिक्रेताले सङ्कलन गरेको शुल्क सम्बन्धित कार्यालयको कोड र राजस्व शीर्षक नम्बर ११४१३ मा अर्को महिनाको पच्चीस गतेभित्र दाखिल गर्नु पर्नेछ, र
- (ख) तोकिएको समयभित्र शुल्क दाखिल नगरेमा ऐनको अनुसूची-६ को दफा ६ बमोजिम वार्षिक पन्ध्र प्रतिशतका दरले ब्याज लाग्नेछ।

९. कारोबारको परीक्षण तथा शुल्क निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था:

- यस कार्यविधिको दफा ३ बमोजिम कारोबारको परीक्षण तथा शुल्क निर्धारण सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछ:-
- (१) बिक्रेताको कारोबारको परीक्षण गर्दा सिप प्रवर्द्धन शुल्क छली भएको पाइएमा कर अधिकृतले शुल्क निर्धारण गर्न सक्नेछ।
- (२) कार्यालयबाट कारोबारको परीक्षण गर्दा कुनै बिक्रेताले शुल्क असुल नगरेमा वा बिक्री कारोबारलाई खण्डीकरण गरेमा वा वास्तविक कारोबार भन्दा घटी कारोबार घोषणा गरी न्यून शुल्क असुल गरेको पाइएमा वा कुनै पनि कारणबाट शुल्क छलि गरेको पाइएमा ऐनको अनुसूची ६ को दफा ८ बमोजिम पच्चीस प्रतिशत अतिरिक्त शुल्क लाग्नेछ।

(३) शुल्क निर्धारणको प्रक्रिया देहाय बमोजिम हुनेछः-

- (क) कारोबार रकम घटी घोषणा गरी, शुल्क असुल नगरी, कारोबारको खण्डीकरण गरी वा कारोबार लुकाई छिपाई शुल्क दायित्व घटाएको भन्ने सूचना तथा प्रमाण प्राप्त भएमा कर अधिकृतले त्यस्तो प्राप्त सूचना तथा प्रमाणको आधारमा प्रारम्भिक शुल्क निर्धारणको लिखित सूचना दिनु पर्नेछ।
- (ख) खण्ड (क) बमोजिमको सूचना बिक्रेताको कर्मचारी वा प्रतिनिधिलाई बुझाएको, बिक्रेताको ठेगानामा फ्याक्स, इमेल वा त्यस्तै अन्य विद्युतीय माध्यम मार्फत पठाएको वा राष्ट्रियस्तरको कुनै पत्रपत्रिकाबाट तत् सम्बन्धी आदेशको सूचना प्रकाशन गरी जानकारी गराएमा सूचनाको तामेल भएको मानिने छ।
- (ग) शुल्क निर्धारण सम्बन्धमा सफाइको सबुत प्रमाण पेश गर्न पन्ध्र दिनको म्याद दिनु पर्नेछ।
- (घ) बिक्रेताबाट पेश भएको सफाइको सबुत प्रमाण समेतको आधारमा कर अधिकृतले अन्तिम शुल्क निर्धारणको सूचना जारी गर्नु पर्नेछ।

१०. पुनरावेदन सम्बन्धी व्यवस्था:

- (क) कर अधिकृतले ऐनको अनुसूची-६ को दफा ४ बमोजिम गरेको सिप प्रवर्द्धन शुल्क निर्धारण उपर चित्त नबुझेमा करदाताले ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम त्यस्तो शुल्क निर्धारण आदेश बुझेको मितिले तीस दिनभित्र महानिर्देशक समक्ष प्रशासकीय पुनरावलोकनको लागि निवेदन दिन सक्नेछ।
- (ख) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम निवेदन दिने म्याद गुज्रिन गएमा त्यस्तो म्याद गुज्रेको मितिले सात दिनभित्र म्याद गुज्रिन गएको कारण खोली महानिर्देशक समक्ष निवेदन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निवेदनमा उल्लिखित कारण मनासिब देखिएमा महानिर्देशकले म्याद गुज्रेको मितिबाट तीस दिनको म्याद थप गर्न सक्नेछ।
- (ग) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम निवेदन दिने व्यक्तिले निर्धारित सिप प्रवर्द्धन शुल्क मध्ये विवाद रहित सिप प्रवर्द्धन शुल्क, सोमा लागेको शुल्क र ब्याज बुझाई विवादित सिप प्रवर्द्धन शुल्क, सोमा लागेको शुल्क र ब्याजको एक चौथाई रकम नगद सम्बन्धित कार्यालयमा दाखिल गर्नु पर्नेछ।
- (घ) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम परेको निवेदन उपर छानविन गर्दा त्यस्तो निवेदनको जिकिर उपयुक्त देखिन आएमा स्पष्ट कारण खुलाइ पर्चा खडा गरी महानिर्देशकले सिप प्रवर्द्धन शुल्क पून निर्धारण गर्न आदेश दिन सक्नेछ।
- (ङ) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम निवेदन परेको मितिले साठी दिनभित्र त्यस्तो निवेदन उपर महानिर्देशकले निर्णय गर्नु पर्नेछ।

- (च) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ११ बमोजिमको म्यादभित्र महानिर्देशकले निर्णय नगरेमा त्यस्तो म्याद नाघेपछि वा गरेको निर्णय उपर चित्त नबुझेमा सम्बन्धित व्यक्तिले त्यस्तो निर्णयको सूचना पाएको मितिले पैंतीस दिनभित्र राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।
- (छ) ऐनको अनुसूची-६ को यस दफा बमोजिम प्रशासकीय पुनरावलोकनको निवेदन वा पुनरावेदन दिने व्यक्तिले त्यसको एक प्रति पन्ध्र दिनभित्र सम्बन्धित कार्यालयमा दर्ता गराउनु पर्नेछ ।
- (ज) ऐनको अनुसूची-६ को दफा ९ बमोजिम पुनरावलोकनको निवेदन वा दफा १४ बमोजिमको पुनरावेदन दिएको कारणवाट दफा ४ मा उल्लिखित निर्णयको कार्यान्वयनमा असर परेको मानिने छैन ।

११. प्रचलित कानून बमोजिम हुने:

यस कार्यविधिमा भएका व्यवस्था प्रचलित कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म अमान्य हुनेछ ।

अनुसूची-१
(कार्यविधिको दफा ६ को खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)
बीजकको ढाँचा

बीजक नम्बर: कारोबार मिति:
 बिक्रेताको करदाता दर्ता नम्बर: बीजक जारी भएको मिति:
 बिक्रेताको नाम: फोन नम्बर:
 ठेगाना:
 क्रेताको नाम:
 ठेगाना:
 क्रेताको करदाता दर्ता नम्बर:
 भुक्तानीको तरिका: नगद-चेक-उधारो-अन्य

सि. नं.	एच. एस. कोड	विवरण	तौल	जति	जम्मा तौल/परिमाण	दर	शुल्क/कर नलाग्ने मूल्य रु.	शुल्क लाग्ने मूल्य रु.	कर लाग्ने मूल्य रु.	जम्मा मूल्य रु.
..... प्रतिशतले छुट										
शुल्क/कर नलाग्ने मूल्य										
शुल्क/कर लाग्ने मूल्य										
०.५ प्रतिशतले हुने शुल्क										
१३ प्रतिशतले हुने कर										
जम्मा रु.										

नोट: बिक्रेताले लिने ज्याला समेत सामानको विवरणको महलमा उल्लेख गर्नु पर्नेछ।

.....
दस्तखत

अनुसूची-२

कार्यविधिको दफा ६ को खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित

गरगहना निर्माण गर्ने प्रयोजनको लागि सुन, चाँदी तथा तिनका गरगहना र वस्तुहरू ओसारपसार गर्दा प्रयोग हुने
चलान

चलान नं.

करदाताको नाम:

करदाताको ठेगाना:

स्थायी लेखा नम्बर:

महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका

ब्लक नं.

वडा नं.

जारी मिति:

टेलिफोन नं.

प्राप्त गर्ने शाखा/गोदाम/कारखाना/कालीगढ(स्थायी लेखा नं.....) को ठेगाना:

महानगरपालिका/उपमहानगरपालिका/नगरपालिका/गाउँपालिका

ब्लक नं.

प्रयोग भएको सवारी साधन किसिम:

टेलिफोन नं.

प्रयोग भएको सवारी साधन नं.

सि.नं.	सामानको विवरण	इकाई	परिमाण	प्रति इकाई मूल्य	जम्मा

आधिकारिक दस्तखत:.....

नाम:

अनुसूची-३
(कार्यविधिको दफा ६ को खण्ड (घ) सँग सम्बन्धित)
नेपाल सरकार
अर्थ मन्त्रालय
आन्तरिक राजस्व विभाग
सिप प्रवर्द्धन शुल्क विवरण

स्थायी लेखा नम्बर		नाम	
ठेगाना		आय वर्ष	
महिना		कार्यालय	

रकम रु.

शुल्कको गणना	
शुल्क लाग्ने मूल्य	XXX
शुल्कको दर	०.५%
शुल्क	XXX
शुल्क ढिला बुझाए बापतको व्याज	XX
विवरण ढिला बुझाए बापतको थप शुल्क	XX
जम्मा दाखिल गर्नुपर्ने शुल्क	XXXX

बिक्री विवरण				
क्र.सं.	क्रेताको नाम	स्थायी लेखा नं (उपलब्ध भएकोमा)	ठेगाना	शुल्क लाग्ने मूल्य

नोट: (एक्सेल फाइलमा अपलोड गर्न सकिने)

माथि उपलब्ध गराएका सूचना ठिक, साँचो र पूर्ण रहेको प्रमाणित गर्दछु।

आधिकारिक व्यक्तिको नाम:-

दस्तखत:-

पद:-

ठेगाना:-

अनुसूची-४
कार्यविधिको दफा ७ को खण्ड (ड) सँग सम्बन्धित

पुराना सुन, चाँदी तथा तिनका गरगहना र वस्तुहरू बिक्री गर्न आउँदा बिक्रेताले पेश गर्नु पर्ने विवरण

- बिक्रेताको परिचय खुल्ने नागरिकता वा राष्ट्रिय परिचयपत्र वा सवारी चालक अनुमतिपत्र वा स्था.ले.नं.प्रमाणपत्र वा नेपाल सरकारबाट जारी भएको अन्य कुनै प्रमाणपत्रको प्रतिलिपि ।
- बिक्रेताको फोन नम्बर ।
- सुनचाँदीका गरगहना खरिद गरेको पुरानो प्रमाण ।
- विदेशबाट ल्याएको सुनचाँदी भएमा सोको प्रमाण ।